

Міністерство науки і освіти України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

06-01-171М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи з навчальної дисципліни
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
для усіх освітньо-професійних програм спеціальностей
навчально-наукового інституту економіки і менеджменту денної
і заочної форми навчання (у т.ч. зі скороченим терміном
навчання)

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІЕМ
протокол № 4 від 18.03.2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня для усіх освітньо-професійних програм спеціальностей навчально-наукового інституту економіки і менеджменту денної і заочної форми навчання (у т.ч. зі скороченим терміном навчання) [Електронне видання] / Кузнєцова Т. В., Гарнага О. М., Подлевська О. М. – Рівне : НУВГП, 2021. – 30 с.

Укладачі:

Кузнєцова Т. В., професор кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу, к.е.н.;

Гарнага О. М., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу, к.е.н.;

Подлевська О. М., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу, к.е.н.

Відповідальна за випуск: Кушнір Н. Б., к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Директор ННІЕМ: Ковшун Н. Е., д.е.н., професор.

© Т. В. Кузнєцова,

О. М. Гарнага,

О. М. Подлевська, 2021

© НУВГП, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.	3
МЕТА І ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З	
1. НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.	4
2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	4
3. ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	5
3.1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ	6
3.2. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ	7
3.3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНОГО РІШЕННЯ	12
Додаток А. Вибір варіанта завдань	26
Додаток Б. Зразок оформлення титульної сторінки	27

ВСТУП

Підготовка кваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на європейському та внутрішньому ринках праці, здатних до компетентної, відповідальної й ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні світових стандартів неможливе без систематичної самостійної роботи.

Метою методичних вказівок є визначення вимог та умов, потрібних для організації самостійної навчальної й наукової праці студентів.

Ці методичні вказівки спрямовані на вирішення таких головних завдань:

- створення умов для реалізації єдиного підходу до організації самостійної роботи студентів;
- сприяння формуванню у студентів навичок самостійної навчальної, науково-дослідної й практичної роботи;
- сприяння розвитку й поглибленню професійних, наукових і практичних інтересів студентів;
- сприяння формуванню професійних якостей, знань, умінь і навичок майбутніх фахівців та гармонійного розвитку особистості студента.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні здібностей самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств.

Завданням дисципліни "Економіка підприємства" є вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств; закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами.

Предметом дисципліни є форми і методи господарювання підприємства.

Після вивчення навчальної дисципліни слухачі повинні **вміти:**

- розрізняти організаційно-правові форми підприємств та організацій, робити обґрунтований вибір напрямків діяльності та сфери бізнесу;
- розробляти плани розвитку підприємства та інноваційно-інвестиційні проекти різних напрямків;
- аналізувати ефективність використання персоналу, основних засобів, оборотних коштів, інвестиційних ресурсів, організації виробничої діяльності, інноваційних процесів тощо;
- обґрунтовувати загальні тактичні та стратегічні управлінські рішення з різних аспектів господарської діяльності;
- запобігати кризовим проявам, нейтралізувати ризики та загрози у виробничо-комерційній діяльності підприємства;
- визначати напрямки та обґрунтовувати загальний механізм здійснення реструктуризації підприємств та організацій.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ: А.С.К., 2004. 400 с.

2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 488 с.
3. Економіка підприємства : навч. посібник / За ред. А.В. Шегди. Київ : Знання, 2005. 431 с.
4. Економіка підприємства : підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. 2-е вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2001. 528 с.
5. Економіка підприємства : посібник / За заг. ред. В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенплентера. Київ : Політехніка, 2003. 264 с.
6. Економіка підприємства: підручник / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. Вид. 3-тє, без змін. Київ : КНЕУ, 2006. 528 с.
7. Економіка підприємства : навч. посіб. / За заг. ред. А.В.Калини. – Київ : МАУП, 2006. 351 с.
8. Економіка підприємства : навч. посіб./За заг. ред. П.В.Круша. Київ : Ельга-Н. КНТ, 2007. 780 с.
9. Економіка підприємства: посібник. / Т.В. Кузнєцова, О.М. Гарнага, О.Ю. Лєсняк, В.Д. Шебуня. Рівне : НУВГП, 2013. 315 с.
10. Економіка підприємства: підручник / За ред. проф. Є.М. Палиги. 2-ге вид., онов. та доп. Львів : Українська академія друкарства, 2013. 688 с.
11. Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. Г.О. Швиданенко. Вид. 4-ге, перероб. та доп. К. : КНЕУ, 2009. 816 с.
12. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика : навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. і доп. Львів : Магнолія плюс, 2006. 208 с.
13. Сідун В.А., Пономарьова Ю.В. Економіка підприємства : навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. та доп.-Київ: ЦНЛ, 2006. 356с.
14. Шваб Л.І. Економіка підприємства : навч. посібник. 3-те вид. – Київ : Каравела, 2006. 584с.
15. Шегда А.В., Харченко Т.Б., Сагайдак Ю.А., Пашнюк Л.О. Економіка підприємства : збірник тестів і задач : навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2010. 239 с.

16. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни "Економіка підприємства" для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування», 29 «Міжнародні відносини» / Кузнецова Т.В., Сіпайло Л. Г. Рівне : НУВГП, 2019. 71 с. (шифр 06-01-89).

3. ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Після вивчення теоретичного матеріалу студенти виконують самостійну роботу за відповідним варіантом (Додаток А). Варіант визначається залежно від номеру передостанньої та останньої цифри номеру залікової книжки (індивідуального плану). Наприклад, якщо номер залікової книжки 880236, то варіант буде 36.

Склад самостійної роботи передбачає виконання студентом двох теоретичних питань з переліку питань гарантованого рівня знань (п. 3.1.) та розв'язку трьох практичних завдань (п. 3.3.). В самостійній роботі має бути зазначений номер залікової книжки, номер варіанта, номера теоретичних питань та практичних завдань. Самостійну роботу студент повинен подати викладачу під час екзаменаційної сесії. Оцінюється самостійна робота у відповідності з робочою програмою (силабусом) з вивчення дисципліни «Економіка підприємства». Зразок оформлення титульної сторінки наведено в Додатку Б.

3.1. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

На підставі вивченої літератури, студентам потрібно дати ґрунтовну письмову відповідь на два питання гарантованого рівня знань, що наведені нижче. Нумери питань вказані по кожному варіанту в Додатку А.

Питання гарантованого рівня знань

1. Поняття про підприємство, його цілі і напрямки діяльності.
2. Поняття про виробничу програму. Натуральні та вартісні показники виробничої програми.

3. Поняття про основні засоби. Класифікація основних засобів.
4. Поняття про знос основних засобів. Види зносу.
5. Поняття про амортизацію. Методи нарахування амортизації.
6. Ремонт основних фондів, види ремонтів та джерела їх фінансування.
7. Облік і оцінка основних засобів на підприємстві.
8. Показники стану та руху основних засобів.
9. Показники оснащеності підприємства та працівників основними засобами.
10. Показники ефективності використання основних засобів. Шляхи покращення використання основних засобів.
11. Поняття про оборотні кошти, склад та структура оборотних коштів.
12. Поняття про норматив оборотних коштів. Визначення нормативу по окремим елементам оборотних коштів.
13. Джерела утворення оборотних коштів на підприємстві.
14. Показники оборотності оборотних коштів. Шляхи прискорення оборотності оборотних коштів.
15. Методи вимірювання продуктивності праці, їх переваги та недоліки.
16. Показники ефективності використання персоналу підприємства.
17. Шляхи та резерви підвищення продуктивності праці.
18. Поняття про інвестиції, видовий склад інвестицій.
19. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій.
20. Склад витрат підприємства, що враховується при визначенні собівартості продукції.
21. Групування витрат підприємства за економічними елементами витрат.
22. Групування витрат підприємства за статтями калькуляції.
23. Поняття про умовно-постійні та умовно-змінні витрати. Визначення точки беззбитковості.
24. Фактори і резерви зниження витрат виробництва.
25. Поняття про прибуток та його місце в економіці підприємства. Види прибутку.

26. Розподіл прибутку на підприємстві. Платежі з прибутку.
27. Джерела утворення прибутку на підприємстві.
28. Поняття про рентабельність. Система показників рентабельності.
29. Поняття про результати економічної діяльності підприємства та їх визначення: валова продукція, чиста продукція, валовий дохід, чистий дохід, прибуток.
30. Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства.

3.2. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Теми дисципліни «Економіка підприємства» вивчаються в тій послідовності, яка передбачена робочою програмою (силабусом). З метою самоперевірки знань студент має знати відповіді на запитання, що наведені після кожної теми.

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

1. Підприємство як суб'єкт і первинна ланка національної економічної системи
2. Підприємство та економіка: основні напрямки взаємодії. Теорії та моделі підприємства
3. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи та форми підприємницької діяльності.
4. Соціально-економічна роль і значення підприємництва в структурі ринкової економіки.
5. Типи професійної підприємницької діяльності та їх особливості. Мале підприємництво в ринковій економіці

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

1. Нормативно-правова база функціонування підприємств
2. Основні законодавчі акти, що регулюють діяльність підприємств: Господарський Кодекс, статут підприємства, колективний договір, Генеральна тарифна угода
3. Напрямки регламентації та регулювання діяльності підприємств, закріплені основними законодавчими актами

4. Організаційно-правові ознаки підприємств
5. Види та напрямки діяльності підприємств

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

1. Складові елементи зовнішнього середовища та їх вплив на діяльність підприємства
2. Інтегровані та диференційовані чинники макросередовища і підприємство
3. Основні суб'єкти мікросередовища підприємства
4. Сутнісна характеристика сучасного ринку та його інфраструктура

Тема 4. Структура та управління підприємством

1. Загальна, виробнича і соціальна структура підприємства
2. Класифікація виробничих структур
3. Значення і складові виробничої інфраструктури підприємства. Основні фактори, які впливають на формування виробничої структури
4. Сутність системи управління підприємством
5. Функції управління підприємствами
6. Класифікація методів управління підприємствами

Тема 5. Ринок і продукція

1. Функції ринку та їх прояви
2. Характеристика та параметри різних форм і типів ринків
3. Форми і методи ринкової конкуренції
4. Економічне визначення та класифікація продукції
5. Методологія визначення різних видів продукції
6. Якість як економічна категорія та показники якості продукції. Взаємозв'язок якості та конкурентоспроможності продукції та шляхи підвищення їх
7. Зміст та необхідність стандартизації та сертифікації продукції
8. Функції та складові елементи ціни. Класифікаційні ознаки та характеристики окремих цін

Тема 6. Планування діяльності підприємства

1. Характеристика планування як функції управління. Принципи планування

2. Система планів та методи планування діяльності підприємства

3. Етапи стратегічного планування та види стратегій підприємства

4. Бізнес-планування зміст і методика складання окремих розділів бізнес-планів

5. Еволюція концепцій маркетингу. Принципи і функції маркетингу

6. Виробнича програма підприємства: обґрунтування і ресурсне забезпечення

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність та оплата праці

1. Персонал підприємства: категорії, поділ за ознаками, структура

2. Визначення чисельності окремих категорій персоналу

3. Продуктивність праці: показники та методи розрахунку. Чинники зростання продуктивності праці

4. Мотивація праці: моделі та системи

5. Форми і системи оплати праці. Державна політика оплати праці

Тема 8, 9. Капітал підприємства

1. Основний капітал підприємства: види та класифікація. Джерела формування капіталу

2. Вартісні оцінки основного капіталу підприємства

3. Процеси спрацювання основного капіталу та фактори, що на них впливають. Методи нарахування амортизація основного капіталу

4. Показники ефективності використання та відтворення основного капіталу підприємства

5. Оборотний капітал підприємства : сутність та класифікація

6. Визначення нормативів та методи нормування оборотних активів за окремими елементами
7. Показники ефективності використання оборотного капіталу підприємства
8. Інтелектуальна власність: походження, визначення, особливості
9. Види нематеріальних ресурсів підприємства. Характеристика об'єктів промислової власності
10. Елементний склад нематеріальних активів підприємства

Тема 10. Інвестиції

1. Поняття, склад і структура інвестицій
2. Визначення необхідного обсягу і джерел фінансування виробничих інвестицій
3. Залучення іноземних інвестицій для розвитку і підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання
4. Оцінка ефективності виробничих інвестицій
5. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладів і фінансових інвестицій
6. Інвестиційні проекти підприємств та організацій і їх економічна оцінка.

Тема 11. Інноваційна діяльність підприємства

1. Загальна характеристика інноваційних процесів
2. Науково-технічний прогрес (поступ), його загальні та пріоритетні напрями
3. Організаційний прогрес (поступ)
4. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.

Тема 12. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

1. Характеристика техніко-технологічної бази виробництва
2. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства
3. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва (діяльності)

4. Формування і використання виробничої потужності підприємства

Тема 13. Організація виробництва і забезпечення продукції

1. Виробничий процес: сутність та основні елементи
2. Принципи організації виробничого процесу. Тривалість виробничого процесу
3. Типи організації виробництва. Потоковий і непотоковий методи організації виробництва

Тема 14, 15. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

1. Витрати підприємства: сутність та процеси формування
2. Структура сукупних витрат підприємства
3. Методика складання кошторису витрат на виробництво продукції

Тема 16. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

1. Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства (організації)
2. Прибутковість (дохідність) підприємства
3. Рентабельність ресурсів і продукції
4. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства
5. Чинники підвищення ефективності виробництва

Тема 17. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

1. Класифікація процесів розвитку підприємства. Еволюційна та революційна концепції розвитку підприємств.
2. Основні теорії та стратегії розвитку підприємств
3. Об'єктивна необхідність, організаційні форми та напрямки трансформації підприємств (організацій) та об'єднань
4. Санація, банкрутство та ліквідація підприємств.

Тема 18. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

1. Місце і роль економічної безпеки в системі управління підприємством
2. Критерії та принципи економічної безпеки підприємства
3. Методи моніторингу економічної безпеки підприємства.

3.3. Завдання для практичного рішення

Задача 1.

Обчислити показники обсягу виробництва і реалізації продукції фірмою за даними таблиці.

№ з/п	Показники	Сума	Умов.позн.
1	Обсяг виробництва, шт.	5000	Ni
2	Гуртова ціна виробу, грн..	1200	Цгурт
3	Обсяг незавершеного виробництва, грн. - на початок року - на кінець року	50000 37000	HЗВп.р HЗВк.р
4	Собівартість одного виробу, грн.	1000	Сi
5	Тривалість виробничого циклу, дні	12	Тц
6	Приріст залишків готової продукції на складах, шт.	60	
7	Коефіцієнт наростання затрат	0,62	Кнз
8	Кількість робочих днів у році	230	Д

Задача 2.

Молокозавод виготовив і реалізував за рік 1 млн. літрів молока за середньої оптовою ціною 0,80 грн/л; 600000 л кефіру – за ціною 0,45 грн/л; 800000 порцій морозива – за ціною 0,5 грн. за порцію; 800000 банок сметани об'ємом в 0,5 л – за ціною 1,5 грн. за банку та іншу продукцію загальною вартістю 600000 грн.

При цьому рівні витрати на виробництво продукції склали 2,8 млн. грн. З них 60 % припадає на вартість придбаного молока, 18 % – на амортизацію основних виробничих фондів.

Необхідно визначити обсяги товарної та чистої продукції.

Задача 3.

Обчислити виконання плану по обсягу виробництва і асортименту продукції на даних таблиці.

Вироби	Випуск продукції, тис. грн.	
	План	Фактичний
П	100	106
Т	84	162
Б	305	210
Д	500	425

Задача 4.

Будівельна організація формує виробничу програму на плановий рік. При цьому вона уклала вже декілька договорів підряду на суму 900 000 грн.

Промислове підприємство запропонувало замовлення на будівництво об'єкту вартістю 300 000 грн.

Встановити чи слід даній будівельній організації включати останнє замовлення до своєї виробничої програми, якщо обсяг незавершеного будівництва на кінець звітного року складає 380 000 грн., виробнича потужність будівельної організації – 1 850 000 грн., коефіцієнт використання виробничої потужності 0,85.

Задача 5.

Обґрунтувати виробничу програму малого підприємства по виробництву металовиробів з точки зору забезпеченості металом, якщо на плановий період підприємством укладено договори на поставку металу в обсязі 8 т, а середня вага виробу 0,85 кг.

Коефіцієнти використання металу – 0,72.

30% відходів металу може повторно використовуватися у виробництві. На плановий період підприємство має доставити споживачам 7500 шт. металовиробів.

Задача 6.

На балансі будівельного підприємства знаходяться такі види основних засобів:

- конторські приміщення 500 000 грн;
- ремонтні майстерні 700 000 грн;
- гуртожитки 1200 000 грн;
- складські приміщення 900 000 грн;
- житлові будинки 3000 000 грн;
- трансформаторна підстанція 450 000 грн;
- електромережі 200 000 грн;
- трактори 1600 000 грн;
- екскаватори 1800 000 грн;
- бульдозери 800 000 грн;
- вимірювальна техніка 50 000 грн;
- обчислювальна техніка 380 000 грн;
- вантажні автомобілі 900 000 грн;
- виробничий інструмент і господарський інвентар 160 000

грн;

- інші невиробничі фонди 300 000 грн.

Визначити:

1. Величину основних виробничих та невиробничих фондів
2. Активну і пасивну частину ОВФ будівельного призначення
3. провести групування ОВФ будівельного призначення і визначити їх структуру.

Задача 7.

Визначити середньорічну вартість і зміну структури основних фондів. Вартість ОВФ у тис. грн. наведено у таблиці.

Основні виробничі фонди	На 01.01	Введених з 01.05	Виведених з 01.09
Будівлі	4500	450	200
Споруди	-	250	-
Електро- і тепломережі	450	-	100
Силове обладнання	1050	280	130
Робоче обладнання	1800	950	300
Засоби автоматизації	850	-	-

Підйомно-транспортне обладнання	330	70	-
Інструмент	150	100	80
Господарський інвентар	200	50	100
Разом	9330	2150	910

Задача 8.

Підприємство придбало обладнання на суму 40 000 грн. зі знижкою, яка складає 1% його вартості, крім того підприємство понесло такі витрати: ПДВ – 8 000 грн., залізничний тариф – 1000 грн., витрати на транспортування від станції на підприємство – 300 грн., оплата праці монтажників – 700 грн.

Визначити балансову вартість обладнання.

Задача 9.

Балансова вартість основних фондів на початок року становила 70 млн. грн.

Протягом травня і вересня звітного року були введені у дію нові основні фонди вартістю відповідно 750 000 грн. та 1650 000 грн.

Крім того, за раніше укладеною угодою із зарубіжною фірмою, була придбана у жовтні того ж року нова автоматична лінія вартістю 1200 000 доларів США.

Витрати на її транспортування та монтаж – 10% від вартості техніки.

В жовтні цього ж року повинні були виведені з експлуатації основні фонди на загальну суму 2,5 млн. грн.

Амортизація виробничих фондів на початок 2003 року – 40%.

Курс долара – 28 грн за долар.

Обчислити: 1) середньорічну вартість ОФ.

2) первісну та залишкову вартість на початок року.

Задача 10.

Первісна вартість вантажного автомобіля 10 000 гр.од. Очікуваний строк служби 5 років.

Ліквідаційна вартість автомобіля у вигляді матеріалів – 1000 грн.од.

Визначити амортизацію за допомогою пропорційного методу та кумулятивного методу.

Задача 11.

Вартість основних фондів на початок звітного року 8136 тис. грн. 3 01.05. виведено основні фонди на загальну суму 1235 тис. грн. 3 10.11. введено основні фонди на 1450 тис. грн.

Обсяг реалізованої продукції 9132 тис. грн. Загальна чисельність працюючих 250 чоловік.

Визначити: 1) показники забезпеченості; 2) показники руху, фізичного стану та ефективності використання основних фондів, якщо ступінь зносу 30%.

Задача 12.

Вартість основних фондів на початок року 22 млн. грн. Протягом року введено в експлуатацію основних фондів на 1,8 млн. грн, в тому числі нових на 900 тис. грн.

Вибуло основних фондів на суму 1200 тис. грн., у тому числі на 900 тис. грн. було ліквідовано.

Обсяг виробленої продукції 60 млн. грн. Прибуток від реалізації продукції 7 млн. грн.

Доля матеріальних витрат у вартості виробленої продукції 62%. Амортизаційні відрахування – 5073 тис. грн..

Визначити: 1) середньорічну вартість основних виробничих фондів;

2) вартісні показники використання основних фондів;

3) охарактеризувати економічний зміст кожного показника.

Задача 13.

Визначити склад і структуру оборотного капіталу підприємства, виділивши оборотні фонди, фонди обігу, оборотні активи, спираючись на дані:

№ з/п	Показники	Ум.позн.	Сума, тис.грн.
1	Вартість основних і допоміжних матеріалів, придбаних для використання у виробничому процесі	Об.Ф.	4600
2	Вартість готової продукції на складі	Ф.обігу	25700
3	Підприємство придбало товари для перепродажу на суму	Ф.об.	1700
4	Векселі одержані	Ф.обігу	4500
5	Незавершене виробництво	Об.Ф.	10200
6	Дебіторська заборгованість за товари і послуги	Ф.обігу	7300
7	Заборгованість за розрахунками з робітниками і службовцями	Ф.обігу	800
8	Заборгованість за розрахунками з бюджетом	Ф.обігу	1000
9	Заборгованість за нарахованими дивідендами	Ф.об.	400
10	Заборгованість за виданими авансами	Ф.об.	650
11	Заборгованість працівників за товари, придбані в кредит	Ф.об	120
12	Балансова вартість інвестиційного портфеля, складеного з депозитних сертифікатів і казначейських векселів	Ф.об	750
13	Кошти в касі	Ф.обігу	10
14	Кошти на банківських рахунках	Ф.обігу	150
15	Кошти в дорозі	Ф.обігу	35
16	Витрати на рекламні послуги	Об.Ф.	50
17	Страховка	Об.Ф.	200
18	Наперед сплачена орендна плата	Об.Ф.	15000

Задача 14.

Визначити норму поточного (складського) запасу за умов:

№ з/п	Дата надходження партій матеріалу	Кількість матеріалу в партії, т	Інтервали між черговими поставками, дні	Запас, тонно-дні
1	05.01	30	36	1080
2	10.02	50	43	2150
3	25.03	80	26	2080
4	20.04	100	11	1100
5	01.05	60	63	3780
6	03.07	200	37	7400
7	09.08	300	54	16200
8	02.10	160	35	5600
9	06.11	20	12	240
10	18.11	40	30	1200
11	21.12	–	–	–
Всього:		1040		40830

Задача 15.

Одноденні витрати цементу в базовому періоді дорівнює 5,7 тис. грн. Залишки матеріалів в дорозі в тис. грн. складають:

- на 01.01 – 32
- 01.02 – 31
- 01.03 – 32
- 01.04 – 31
- 01.05 – 30
- 01.06 – 34
- 01.07 – 33
- 01.08 – 36
- 01.09 – 36
- 01.10 – 37
- 01.11 – 37
- 01.12 – 37
- 31.12 – 36

рахунок скорочення внутрішньо змінних простоїв має збільшитися приблизно на 6%, а передбачуване використання норм виробітку кожним робітником, що склало у звітному році 112% – на 5%.

Визначити необхідну чисельність робітників-відрядників.

Задача 20.

У звітному році середньоспискова чисельність робітників основного виду діяльності складає:

1 квартал	230 чол.
2 квартал	215 чол.
3 квартал	225 чол.
4 квартал	205 чол.

Протягом року на підприємство прийнято 26 працівники, звільнено 32 чоловіки у тому числі за власним бажанням – 12 чоловік, за прогули – 5 чоловік.

Обсяг продукції, яка виготовляється протягом звітного року, дорівнює 295 000 грн.

Зниження плинності робочої сили на 1% викликає ріст виробітку на 0,6%.

Внаслідок звільнення працівників за власним бажанням порушення трудової дисципліни продуктивність праці цих працівників знизилася на 20% від середньомісячної протягом двох тижнів.

- Визначити: 1) коефіцієнт обороту по прийому;
2) коефіцієнт обороту по звільненню;
3) коефіцієнт плинності робочої сили;
4) величину збитків внаслідок плинності робочої сили.

Задача 21.

Середньоспискова чисельність промислово-виробничого персоналу на підприємстві у звітному році склала 250 чоловік. Випуск товарної продукції 2557 тис. грн. У розрахунковому році обсяг товарної продукції має становити 2680 тис. грн., а продуктивність праці підвищиться на 6%.

Визначити: 1) рівень продуктивності праці у звітному і розрахунковому році;

2) чисельність персоналу очікувану у розрахунковому році.

Задача 22.

Обсяг робіт та послуг наданих підприємством в кошторисних цінах в базовому році 5,6 млн. грн., в звітному році 6,2 млн. грн.

Чисельність робітників в базовому році 180 чоловік, у звітному році 185 чоловік.

Визначити: 1) приріст обсягу робіт за рахунок виробітку і чисельності;

2) темп росту і темп приросту продуктивності праці;

3) долю приросту обсягу робіт за рахунок підвищення продуктивності праці.

Задача 23.

Два виробничих підприємства „Промінь” та „Реверс” у звітному році досягли помітного збільшення обсягу виробництва продукції за умови незначного збільшення чисельності персоналу. На підставі наведених вихідних показників виявити ступінь впливу зміни чисельності працівників на приріст обсягу виробництва продукції на кожному підприємстві.

Показник	„Промінь”		„Реверс”	
	За планом	фактично	За планом	фактично
Обсяг товарної продукції, тис. грн.	11800	12900	9600	10800
Чисельність персоналу, чол.	428	442	350	358
Продуктивність праці	27,6	29,2	27,4	30,2

Задача 24.

Визначити підвищення продуктивності праці за рахунок зменшення прихованих втрат робочого часу.

Відомо, що приховані втрати робочого часу в базовому році становили 2,3%, в звітному передбачено зменшення їх на 0,3%.

Чисельність робітників в базовому році 200 чол.. Корисний фонд робочого часу 235 днів.

Задача 25.

На підприємстві токарні верстати замінено токарними автоматами, що потребує додаткових капіталовкладень на суму 14400 грн.

Річна виробнича програма підприємства 2400 виробів. Затрати на виробництво одного виробу до заміни верстатів було 54 грн., після заміни – 48 грн.

Визначити умовну річну економію, коефіцієнт абсолютної ефективності та строк окупності додаткових капітальних вкладень.

Задача 26.

Розрахувати показники ефективності капітальних вкладень: строк окупності, коефіцієнт ефективності, річний ефект, якщо капітальні вкладення до впровадження нової техніки становили 36 млн. грн., а після запровадження – 50,4 млн. грн. Собівартість одного виробу знизилася з 220 грн. до 200 грн, а випуск продукції збільшився з 120 до 140 тис. шт.. Нормативний коефіцієнт ефективності 0,15%.

Задача 27.

Визначити доцільність інвестицій в будівництво нового заводу за показниками абсолютної ефективності, якщо відомі такі дані:

№	Показники	Сума
1	Обсяг випуску продукції, тис. шт.	100
2	Гуртова ціна виробу, грн.	200
3	Собівартість виробу, грн.	160
4	Обсяг капітальних вкладень, млн. грн.	14
5	Вартість виробничих фондів, млн. грн.	12,5

Задача 28.

Визначити доцільність інвестицій в сумі 2,5 млн. грн. на придбання підприємства та налагодження виробництва металовиробів. Протягом року буде проведено реконструкцію підприємства вартістю 300 000 грн. і реалізовано основних фондів підприємства на суму 250 тис. грн., а амортизаційні відрахування по всіх групах основних фондів становитимуть у рік близько 200 000 грн.

Передбачається зберегти профіль діяльності підприємства протягом найближчих 5 років при середній собівартості виробу 24 грн., відпускній ціні 30 грн. і щорічних обсягах випуску 800 тис. грн., дисконтна ставка 8%.

ЧДВ більше нуля, отже варто вкладати інвестиції на придбання підприємства та налагодження виробництва металовиробів, бо це забезпечить інвестору дохід в розмірі 17414732 грн.

Задача 29.

Інвесторам представлені два варіанти інвестування проекту. Необхідно кращий варіант інвестування за індексами доходності та періодами окупності капіталовкладень. Для здійснення процесу дисконтування прийнята відсоткова ставка 10%.

№	Показник	1 варіант	2 варіант
1	Сума інвестиції, тис. грн.	15200	16400
2	Період реалізації, роки	4	4
3	Щорічні грошові потоки, тис. грн.		
	1 рік	6000	4200
	2 рік	5400	5750
	3 рік	4700	7800
	4 рік	4500	6300
Всього:		20600	24050

Задача 30.

Встановити величину комерційного ефекту у виробника і споживача нової машини, якщо витрати на її виробництво становлять 5250 грн., рентабельність виробництва – 42%, ставка

податку на прибуток – 30%, використання машини дає можливість довести потужність цеху до 30 тис. шт. за рік.

Ціна виробу – 1,75 грн., собівартість – 1,02 грн. Супутні капіталовкладення 500 грн. щороку. Термін експлуатації машин згідно технічної документації 4 роки. Дисконтна ставка 10%.

Задача 31.

Підприємство виробляє продукцію одного найменування за ціною 230 грн. Питомі змінні витрати становлять 180 грн. Загальна величина постійних витрат 550 000 грн.

Внаслідок підвищення орендної плати загальні постійні витрати зросли на 8%.

Визначити яким чином збільшення постійних витрат вплине на величину критичного обсягу.

Задача 32.

Підприємство виготовляє і продає за рік продукції на 200 тис. грн. Витрати на її виготовлення і продаж становлять 180 тис. грн., у тому числі змінні витрати 120 тис. грн., постійні витрати 60 тис. грн.

Обчислити коефіцієнт маржинального доходу, критичну програму виробництва і коефіцієнт безпеки виробництва.

Задача 33.

Акціонерне товариство досягло таких результатів своєї виробничо-господарської діяльності за рік: обсяг продажу продукції склав 100 тис. од., продажна ціна одиниці продукції – 100 грн., змінні витрати на весь обсяг – 3 млн. грн., постійних витрат – 5 млн. грн.

Проте кон'юнктура ринку вимагає від підприємства знизити ціну зі 100 до 80 грн. за одиницю, щоб залишитися на цьому ринку.

Визначити необхідний обсяг продукції, який спроможний забезпечити: 1) обсяг виробництва продукції без збитків; 2) величину прибутків, досягнутих у попередньому році від реалізації продукції.

Задача 34.

У звітному році підприємство випустило 1000 виробів А і 3000 виробів Б. Відпускна ціна одного виробу складає відповідно 50 і 60 грн. крім того, підприємство виготовило комплексних виробів на суму 25 тис. грн., з них 15 тис. грн. для сторонніх замовників.

Залишки нереалізованої продукції на складі виробника становлять на початок звітного року 2000 грн., на кінець – 500 грн.

Рівень рентабельності продукції становить 20%.

Розрахувати обсяг і собівартість реалізованої продукції.

Задача 35.

Визначити зниження собівартості за рахунок зниження затрат на експлуатацію машин і механізмів за такими даними:

1. Рівень витрат на експлуатацію машин і механізмів в загальній вартості виконаних робіт за звітний період 40%
2. Доля умовно постійних втрат на експлуатацію будівельних машин 30%
3. Збільшення норм виробітку машин і механізмів 5 %
4. Кошторисна вартість будівельно-монтажних робіт 220 тис. грн.

Задача 36.

Визначити зниження собівартості будівельно-монтажних робіт за рахунок підвищення рівня механізації робіт за такими даними: річний обсяг земляних робіт на плановий рік 65000м^3 ; рівень механізації робіт у базовому році 97,5%, у плановому році – 99,5%; вартість розробки ґрунту механізмами $0,22\text{ грн/м}^3$, вручну – $0,95\text{ грн/м}^3$.

Задача 37.

У звітному році обсяг реалізованої продукції становив 12 млн. грн. Рівень рентабельності продукції та основний капітал досяг відповідно 20 і 16%.

Визначити: 1) рівень рентабельності в наступному за звітним році, який дозволив би одержати додатково 800 тис. грн. прибутку;

2) обсяг реалізованої продукції, необхідний для досягнення рентабельності основного капіталу 22%;

3) абсолютну величину скорочення витрат задля забезпечення 24% рівня рентабельності продукції (на скільки повинен зрости прибуток, щоб рівень рентабельності склав 24%).

Задача 38.

На початок звітнього року середньорічна вартість основний фондів дорівнювала 1250 тис. грн. Обсяг реалізованої продукції – 2000 тис. грн. Рентабельність продукції – 25%.

У розрахунковому році обсяг реалізації збільшився на 10 %, фондомісткість – на 15%, величина прибутку – на 50 тис. грн.

Визначити рентабельність основного капіталу у звітному і розрахунковому роках.

Задача 39.

За звітний рік фірма досягла таких економічних показників своєї діяльності, тис. грн.

- прямі матеріальні витрати 12400
- інші матеріальні витрати 2200 грн;
- витрати на оплату праці 2800 грн;
- амортизація основного капіталу 800 грн;
- витрати на виплату відсотків за короткотерміновий кредит 600 грн;
- виручка від реалізації продукції 20000 грн;
- вартість устаткування 1700 грн;
- середньорічні товарні запаси 4000 грн;
- дебіторська заборгованість 3900 грн;
- грошові кошти 300 грн;
- власний капітал 3400 грн;
- ПДВ 600 грн.

Знайти чистий прибуток та обчислити можливі різновиди рентабельності фірми.

Задача 40.

Розрахувати показники рентабельності по пекарні за даними таблиці. Середньорічна вартість основних виробничих фондів 145 тис. грн і нормованих оборотних засобів 20,5 тис. грн.

Показники / асортимент	Річний обсяг реалізації, т	Повна собівартість виробу, грн	Відпускна ціна, грн	Вага виробу, кг
Хліб	78	2,52	4,74	0,6
Хліб житній	64	2,5	4,57	1
Батон	43	2,42	5,52	0,6
Булка	13	1,23	2,32	0,3

Таблиця розподілу теоретичних питань та практичних завдань по варіантам самостійної роботи

		Остання цифра залікової книжки (індивідуального плану)				
Передостання цифра залікової книжки		0 або 9	1 або 8	2 або 6	3 або 7	4 або 5
	0	(1, 30) 1, 10, 26	(2, 29) 2, 9, 36	(3, 28) 3, 13, 37	(4, 27) 4, 12, 38	(5, 26) 5, 11, 39
	1	(6, 25) 1, 10, 26	(7, 24) 2, 14, 40	(8, 21) 3, 18, 31	(9, 18) 4, 11, 27	(10, 17) 6, 14, 23
	2	(11, 23) 10, 15, 27	(12, 22) 9, 16, 30	(13, 20) 8, 18, 37	(14, 30) 7, 12, 32	(15, 28) 6, 26, 38
	3	(4, 19) 15, 28, 35	(5, 18) 2, 19, 33	(6, 17) 3, 13, 32	(7, 16) 12, 20, 34	(8, 27) 5, 21, 30
	4	(5, 24) 6, 29, 39	(4, 20) 14, 27, 36	(3, 22) 9, 13, 36	(2, 30) 7, 16, 29	(1, 28) 5, 8, 34
	5	(10, 22) 1, 15, 30	(9, 23) 2, 7, 35	(8, 24) 13, 20, 31	(7, 25) 4, 12, 33	(6, 26) 8, 22, 33
	6	(15, 30) 6, 31, 40	(16, 29) 7, 14, 39	(17, 28) 13, 24, 34	(18, 27) 4, 19, 28	(16, 25) 17, 26, 33
	7	(1, 17) 1, 32, 40	(2, 19) 14, 23, 40	(3, 20) 9, 18, 28	(4, 21) 10, 21, 32	(5, 22) 4, 10, 30
	8	(7, 18) 16, 24, 40	(8, 24) 7, 17, 27	(9, 20) 3, 24, 32	(10, 21) 12, 25, 36	(11, 30) 11, 20, 31
9	(9, 19) 9, 21, 34	(12, 26) 2, 22, 31	(13, 25) 9, 18, 35	(15, 26) 19, 29, 33	(14, 27) 5, 22, 37	

Примітка: в дужках матриці вказано номери теоретичних питань гарантованого рівня знань, а номери вправ вказано без дужок.

Зразок оформлення титульної сторінки самостійної роботи

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

САМОСТІЙНА РОБОТА

з дисципліни "Економіка підприємства"

_____номер залікової
книжки _____
_____номер варіанта_____

Виконав(ла):
Студент __ курсу __
групи
спеціальності _____
П.І.Б. _____

Перевірив: (П.І.Б. викладача)

Рівне — 20__